

Rapport 6210

AALSMEERDERWEG 497 EN SCHINKELDIJKJE, AALSMEER

R.M. van der Zee

Aalsmeerderweg 497 en Schinkeldijkje, Aalsmeer (gemeente Aalsmeer)

Een bureauonderzoek

R.M. van der Zee

Colofon

ADC Rapport 6210

Aalsmeerderweg 497 en Schinkeldijkje, Aalsmeer (gemeente Aalsmeer)
Een bureauonderzoek

Auteur: R.M. van der Zee

In opdracht van: Prommenz

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 28 september 2023

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: in afwachting van beoordeling door de bevoegde overheid

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:

M. Hanemaaijer

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten

Postbus 1513

3800 BM Amersfoort

Tel. 033-299 81 81

E-mail info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding en administratieve gegevens	7
2 Bureauonderzoek	9
2.1 Doelstelling en vraagstelling	9
2.2 Methodiek	9
2.3 Resultaten	9
2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie	17
3 Aanbeveling	18
Literatuur	19
Geraadpleegde websites	20
Lijst van afbeeldingen en tabellen	21

Samenvatting

In opdracht van Prommenz heeft ADC ArcheoProjecten in augustus en september 2023 een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie Aalsmeerderweg 497 en Schinkeldijkje in Aalsmeer, gemeente Aalsmeer. De aanleiding van het onderzoek is de uitbreiding van de bestaande carwash. Hiervoor is vooruitlopend op een omgevingsvergunning een bestemmingsplanwijziging nodig.

Op basis van het bureauonderzoek is een gespecificeerde verwachting opgesteld. De natuurlijke ondergrond van het plangebied bestaat uit wad- of kwelderafzettingen (Laagpakket van Wormer van de Formatie van Naaldwijk). Indien sprake is van kreekgeul- en kreekoeverafzettingen dient rekening te worden gehouden met archeologische sporen en vondsten uit het Neolithicum. Omdat tot op heden in het onderzoeksgebied geen vondsten en/of sporen uit deze periode bekend zijn, is het de vraag in hoeverre het toenmalige getijdenlandschap geschikt was voor bewoning of andere vormen van gebruik. Een booronderzoek gericht op de geomorfologische opbouw van het getijdenlandschap, dat op circa 600 tot 1400 m ten zuidwesten van het plangebied is uitgevoerd, heeft ook geen aanwijzingen opgeleverd voor archeologisch interessante locaties.

In de periode Bronstijd tot en met de Vroege Middeleeuwen bevond zich ter plaatse van het onderzoeksgebied een uitgestrekt veenmoeras. Vanaf de Late Middeleeuwen werd het gebied op grote schaal ontgonnen en in gebruik genomen voor de landbouw. De intensieve ontginningen leidden tot oxidatie en inklinking van het veen, waardoor het gebied steeds lager kwam te liggen. Dit proces werd versterkt door verveningen, met name vanaf de eerste helft van de 16e eeuw door het slagturven, waarbij het veen 3 à 4 m onder het grondwaterniveau werd gewonnen. In uitgeveende gebieden ontstonden grote meren, zoals de Oosteinderpoel, die in 1868 weer werd drooggemalen en voor de landbouw in gebruik werd genomen.

Omdat het oorspronkelijk aanwezige veen geheel of vrijwel geheel is afgegraven, zijn geen resten uit de periode Bronstijd tot en met Late Middeleeuwen (meer) aanwezig. Eventuele resten uit de Nieuwe tijd zullen uit de periode vanaf de drooglegging van de Oosteinderpoel dateren (na 1868) en uit ontginningssporen zoals greppels en sloten bestaan. Op basis van oude kaarten zijn geen resten van historische bebouwing te verwachten.

Door agrarische grondbewerking, de bouw van kassen en bedrijfspanden en de aanleg van ondergrondse infrastructuur zal naar verwachting het bovenste deel van de aanwezige wadafzettingen van het Laagpakket van Wormer zijn verstoord of opgenomen in de bouwvoor. Uit profielen van in het plangebied uitgevoerde milieukundige boringen blijkt dat een afdekkend veenpakket niet meer aanwezig is. De kans op intacte resten uit de periode Mesolithicum tot en met Neolithicum wordt daarom als laag ingeschat.

ADC ArcheoProjecten adviseert om het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is altijd mogelijk dat tijdens grondwerkzaamheden onverwacht archeologische vondsten aan het licht komen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van de grondwerkzaamheden te wijzen op de plicht deze zogenoemde toevalsvondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet. De melding dient behalve bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) tevens plaats te vinden bij de gemeente Aalsmeer.

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Afkorting	Tijd in jaren
Nieuwe tijd:	NT	1500 - heden
Middeleeuwen:	XME	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	LME	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	VME	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	ROM	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	ROML	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	ROMM	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	ROMV	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	IJZ	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	IJZL	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	IJZM	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	IJZV	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	BRONS	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	BRONSL	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	BRONSM	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	BRONSV	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	NEO	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	NEOL	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	NEOM	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	NEOV	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	MESO	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	MESOL	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	MESOM	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	MESOV	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	PALEO	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	PALEOL	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	PALEOM	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	PALEOV	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding en administratieve gegevens

In opdracht van Prommenz heeft ADC ArcheoProjecten in augustus en september 2023 een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden op de locatie Aalsmeerderweg 497 en Schinkeldijkje in Aalsmeer, gemeente Aalsmeer (afb. 1 en 2). De aanleiding van het onderzoek is de uitbreiding van de bestaande carwash. Hiervoor is vooruitlopend op een omgevingsvergunning een bestemmingsplanwijziging nodig.

Per 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden en is de Monumentenwet 1988 komen te vervallen. De bepalingen van een deel van de Monumentenwet zijn opgenomen in de Erfgoedwet. Het deel dat betrekking heeft op de besluitvorming in de fysieke leefomgeving gaat over naar de toekomstige Omgevingswet. Vooruitlopend op de datum van ingang van de Omgevingswet zijn deze artikelen te vinden in het Overgangsrecht in de Erfgoedwet, waar ze ongewijzigd van toepassing blijven zolang de Omgevingswet nog niet van kracht is. Op grond van de Erfgoedwet moeten archeologische (verwachtings)waarden gewaarborgd zijn in het bestemmingsplan. In het vigerende bestemmingsplan 'Landelijk Gebied Oost', dat op 9 december 2015 door de gemeente Aalsmeer onherroepelijk is vastgesteld, heeft het plangebied de dubbelbestemming Waarde Archeologie 2.¹ Volgens de hieraan gekoppelde bestemmingsregels geldt een vrijstelling voor plannen met een oppervlakte kleiner dan 10.000 m², waarbij geen graaf- of heiwerkzaamheden dieper dan 40 cm -mv plaatsvinden.

Omdat de archeologische vrijstellingsgrenzen worden overschreden, dient de initiatiefnemer in het kader van de bestemmingsplanwijziging een rapport te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. In het kader van dit proces heeft het in dit rapport beschreven onderzoek plaatsgevonden.

In Nederland dient het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied te gebeuren conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).² Gemeenten kunnen hierop aanvullende uitvoeringskaders vaststellen. De gemeente Aalsmeer heeft voor zover bekend geen aanvullende uitvoeringskaders vastgesteld voor het uitvoeren van archeologisch vooronderzoek, noch zijn deze voor dit project afzonderlijk opgesteld. Voor dit onderzoek zijn daarom de protocollen van de vigerende KNA gevolgd.

¹ IMRO-idnr. NL.IMRO.0358.BPLandelijkGebOost-VA02.

² SIKB 2018.

De volgende administratieve gegevens zijn van toepassing:

opdrachtgever:	Prommenz Mevrouw N. Bruijnooge Harmenkaag 11 1741 LA Schagen Tel.: 0224 – 299 346 E-mail: naomi.bruijnooge@prommenz.nl
fase AMZ-cyclus:	bureauonderzoek
aanleiding:	bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning t.b.v. uitbreiding bestaande carwash
locatie:	Aalsmeerderweg 497, Schinkeldijkje
plaats:	Aalsmeer
gemeente:	Aalsmeer
provincie:	Noord-Holland
kadastrale gegevens:	gemeente Aalsmeer sectie B nummer 5392 (gedeeltelijk), 5429 (gedeeltelijk), 8524, 8525 (gedeeltelijk), 9468, 9469 en 10438
kaartblad:	25D (1:25.000)
oppervlakte plangebied:	circa 1,6 ha
coördinaten:	NW: 116.300 / 478.159 ZO: 116.431 / 478.223 NO: 116.520 / 478.156 ZW: 116.346 / 478.083
bevoegde overheid met contactgegevens:	gemeente Aalsmeer postbus 253 1430 AG Aalsmeer tel.: 14 0297 e-mail: info@aalsmeer.nl
deskundige namens de bevoegde overheid met contactgegevens:	mevrouw A. Platje (adviseur cultureel erfgoed & archeologie) gemeente Amstelveen en Aalsmeer tel.: 06 – 214 732 92 e-mail: a.platje@amstelveen.nl
goedkeuring rapport door bevoegde overheid:	n.n.b.
Archis-zaaknummer:	5466994100
ADC-projectcode:	001134
auteur:	R.M. van der Zee
projectmedewerker(s):	n.v.t.
autorisatie:	M. Hanemaaijer
periode van uitvoering:	augustus en september 2023
beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort

2 Bureauonderzoek

2.1 Doelstelling en vraagstelling

Het bureauonderzoek vormt de eerste stap in het vaststellen van de archeologische waarde van het gebied. Het doel van bureauonderzoek is het aan de hand van bestaande bronnen verwerven van informatie over bekende en/of verwachte archeologische waarden in het plangebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- *Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?*
- *Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?*

2.2 Methodiek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Tijdens het bureauonderzoek worden diverse bronnen geraadpleegd, op basis waarvan een gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als de conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt aangegeven of archeologische waarden in het plangebied worden verwacht. Als dit het geval is, zal zo mogelijk de aard, de omvang, de diepteligging en de datering van deze waarden worden beschreven. Indien mogelijk zal de omvang worden weergegeven op een kaart.

2.3 Resultaten

2.3.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied, beschrijving huidig gebruik en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied is gelegen in het bebouwingslint van de Aalsmeerderweg, op circa 5,5 km ten noordoosten van de dorpskern (afb. 1 en 2). De locatie betreft (delen van) de kadastrale percelen gemeente Aalsmeer sectie B nummer 5392 (gedeeltelijk), 5429 (gedeeltelijk), 8524, 8525 (gedeeltelijk), 9468, 9469 en 10438. De locatie wordt aan de noordwest- en zuidwestzijde begrensd door bedrijfsterreinen, aan de zuidoostzijde door achtererven en tuinen van woningen (Aalsmeerderweg 483 tot en met 491 oneven nummers) en aan de noordoostzijde door kassen en eveneens tuinen van woningen (Schinkeldijkje 22 tot met 26 even nummers). De totale omvang bedraagt circa 1,6 ha.

Het plangebied is momenteel grotendeels in gebruik als bedrijfsterrein van de firma Loogman, waar een tankstation, een carwash, een stofzuigerhal en diverse voorzieningen gevestigd zijn (afb. 3). Het buitenterrein is volledig bestraat met klinkers. Het oostelijk deel bestaat uit kassen en uit weiland. Uit de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG)³ blijkt dat de in het plangebied aanwezige bebouwing uit 1958 en later dateert.

³ <https://bagviewer.kadaster.nl/>

In juni en augustus 2023 is in het plangebied een milieukundig verkennend bodemonderzoek en een verkennend waterbodemonderzoek uitgevoerd.⁴ Uit het bodemonderzoek volgt dat zowel de bovengrond als de zandige bodemlaag ter plaatse van de gedempte watergang licht verontreinigd is met één dan wel meerdere parameters (met name PFAS). De ondergrond (zandige klei) is daarentegen niet verontreinigd met de geanalyseerde parameters maar in het grondwater is sprake van een (zeer) lichte verontreiniging met barium, molybdeen en nikkel.

Uit het waterbodemonderzoek volgt dat de waterbodem uit een sliblaag bestaat, variëren van 30 tot 80 cm waaronder de vaste waterbodem aangetroffen bestaande uit zandige klei. Uit de analyseresultaten volgt dat in de waterbodem (slib) sprake is van een verhoogd gehalte aan PFOS (4,1 µg/kg ds, gestandaardiseerd) waardoor er in het kader van het Besluit bodemkwaliteit/Handelingskader PFAS geen hergebruiksmogelijkheden aanwezig zijn.

In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIC.⁵ Uit de ontvangen gegevens blijkt dat deze aanwezig zijn.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 200 m rondom het plangebied. De begrenzing van deze zone is gebaseerd op het gegeven dat hierbinnen sprake is van voldoende informatie om een uitspraak te doen over de archeologische verwachting die representatief is voor het plangebied.

De toekomstige ontwikkeling bestaat uit de uitbreiding van de bestaande carwash (afb. 4). Hierbij zal de stofzuigerhal worden verplaatst en zal dit worden gecombineerd met een nieuwe plaats voor de wasstraat. De funderingsconstructie hiervan is nog niet bekend. Om de uitbreiding mogelijk te maken zullen twee sloten worden gedempt en zal de afname van oppervlaktewater en toename van verharding worden gecompenseerd door uitbreiding van het oppervlaktewater elders (489 m²). Hiertoe zal de bodem tot 90 cm -mv (5,10 m -NAP) worden ontgraven.

De consequentie van de voorgenomen ontwikkeling kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

⁴ Prommenz documentnummer P22115121 augustus 2023.

2.3.2 Beschrijving van de aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologische kaart 2021 ⁶	Laagpakket van Wormer-o, Oudere getijdenafzettingen, op zee deels omgewerkt (kaartcode: o*)
Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie; afb. 5) ⁷	vlakke van getij-afzettingen (kaartcode: 2M72)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie; afb. 6) ⁸	warmoezerijgronden, gerijpt (bodemcode: AWg)
Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (oudere uitgave) ⁹	moerige eerdgronden met een moerige bovengrond of moerige tussenlaag op gerijpte zavel of klei, grondwatertrap IV (bodemcode: aWo)
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4; afb. 7) ¹⁰	4,1 tot 3,6 m -NAP

Geologie en geomorfologie

Ongeveer 11.700 jaar geleden ging de laatste ijstijd over in het Holocene, het huidige relatief warme tijdvak.¹¹ De temperatuurstijging had tot gevolg dat ijskappen begonnen af te smelten en de zeespiegel begon te stijgen. Aan het begin van het Holocene was sprake van een relatief snelle zeespiegelstijging. Door de slechte ontwatering van het kustgebied steeg eveneens de grondwaterspiegel en ontstonden achter de kustbarrière grote moerassen en zoetwatermeren. In dit milieu trad op grote schaal veenvorming op. Dit veen wordt gerekend tot de Basisveen Laag van de Formatie van Nieuwkoop.

In de loop van het Holocene nam de snelheid van de zeespiegelstijging af. Hierdoor begon de huidige kustlijn gestalte te krijgen onder invloed van golfwerking en zeestromingen (zie voor een visualisatie van de paleogeografische ontwikkeling afb. 8). De grote moerassen en zoetwatermeren verplaatsten zich verder landinwaarts. Het onderzoeksgebied raakte via openingen in de kustbarrière die rond 6000 jaar geleden voldoende breed en diep waren geworden, overspoeld door de zee en veranderde in een wad- en kwelderlandschap. De in dit landschap gevormde afzettingen, die in de drooggemaakte veenplassen (waaronder ook de Oosteinderpoelpolder ter plaatse van het plangebied) aan de oppervlakte liggen, worden tot het Laagpakket van Wormer van Formatie van Naaldwijk gerekend. Ze bestaan uit zeer fijn tot matig fijn zand en klei. De zandige afzettingen zijn overwegend in getijdegeulen en -kreeken afgezet. De afzettingen worden naarmate ze verder van de geulen en kreeken af liggen, steeds kleiiger.

Door het dichtslibben van de openingen in de kustbarrière kon zich een betrekkelijk rustig milieu vormen.¹² De beschermende werking van de strandwallen zorgde ervoor dat de grondwaterspiegel steeg, de lagunes konden verzoeten en opnieuw veenvorming kon optreden. Het veen, waarvan in het onderzoeksgebied de vorming circa 4000 jaar geleden aanving, wordt gerekend tot het Hollandveen Laagpakket van de Formatie van Nieuwkoop. Dit veen bestaat uit verschillende soorten, zoals broek-, riet, zegge- en veenmosveen.

Vanaf de 11^e eeuw na Chr. begon de mens steeds meer invloed uit te oefenen op het landschap. Dit gebeurde door de veengebieden te ontwateren en in cultuur te brengen (zie verder §2.3.4. 'bewoningsgeschiedenis'). Later vond op grote schaal turfwinning plaats. Het veen ter plaatse van de laatmiddeleeuwse bebouwingslinten en dorpskernen bleef hierbij gedeeltelijk gespaard. In het plangebied, dat geen onderdeel is van een laatmiddeleeuwse bebouwingslint, was dit niet het geval

⁶ <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen/>

⁷ Alterra 2008.

⁸ Alterra 2014.

⁹ Staring Centrum 1992.

¹⁰ <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer>

¹¹ Stouthamer *et al.* 2015.

¹² *ibid.*

en liggen de wadafzettingen van het Laagpakket van Wormer aan de oppervlakte. Dit verklaart de relatief lage ligging (circa 4,1 tot 3,6 m -NAP, zie afb. 7).

Bodem

Op de Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (landsdekkende, digitale versie)¹³ valt het plangebied in een zone waar gerijpte warmoezerijgronden (bodemcode: AWg) zijn gekarteerd (afb. 6). Bij deze gronden is de bovengrond dusdanig door de mens beïnvloed, dat het aangeven van 'natuurlijke' bodemeenheden niet meer mogelijk is. De gronden zijn kenmerkend voor glastuinbouwgebieden.

Uit profielen van in het plangebied uitgevoerde milieukundige boringen¹⁴ blijkt dat de natuurlijke ondergrond uit lichtgrijze of lichtbruingrijze matig tot sterk zandige klei. De bovengrond heeft een dikte van 20 tot 90 cm en bestaat uit sterk humeuze, matig zandige klei met een donkerbruine kleur.

Op een oudere uitgave van de Bodemkaart van Nederland 1:50.000¹⁵ is de zone waarin het plangebied valt niet als gerijpte warmoezerijgronden, maar als moerige eerdgronden met een moerige tussenlaag op gerijpte zavel of klei gekarteerd. Verder is grondwatertrap IV aangegeven. Moerige eerdgronden hebben meestal een moerige en voor het merendeel goede bovengrond met een rulle structuur en zijn goed bewerkbaar. Onder de bovengrond komt overwegend klei voor die naar onderen overgaat in zavel. De top van de klei is vaak nog bijna gerijpt, maar vanaf 50 à 70 cm komt half gerijpt of ongerijpt (slap) materiaal voor. De gronden zijn meestal voor tuinbouw of als grasland in gebruik. Grondwatertrap IV betekent dat een Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG) dieper dan 40 cm en een Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG) tussen 80 en 120 cm -mv.

2.3.3 Beschrijving van bekende archeologische waarden

Waarden- en verwachtingskaarten

In 2010 is voor het grondgebied van de gemeente Aalsmeer een archeologische verwachtingskaart¹⁶ vervaardigd (afb. 9). Op deze kaart ligt het plangebied in een zone die is aangeduid als 'Archeologisch waardevol gebied van de vierde categorie'. Deze zone omvat de overige onbebouwde of lichtbebouwde gronden van de gemeente Aalsmeer, die niet deel uitmaken van De Bovenlanden. De archeologische verwachting voor deze gronden is laag.

Op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK, 2014¹⁷) maakt het plangebied geen deel uit van een archeologisch monument (afb. 10). Ook maakt het geen deel uit van een archeologisch rijksmonument. In het onderzoeksgebied zijn evenmin archeologische monumenten of rijksmonumenten aanwezig.

Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME versie 1.2) zijn in het onderzoeksgebied geen resten van ondergronds en bovengronds militair erfgoed aangegeven.¹⁸ Wel kunnen in deze zone in zijn algemeenheid resten worden verwacht van kleinere objecten en structuren zoals crashlocaties, veldgraven en onderduikhollen. Er is hiervoor echter geen enkele aanwijzing dat dit ook daadwerkelijk het geval is.

Vondst- en onderzoeksmeldingen

Ten behoeve van archeologische informatie over het plan- en onderzoeksgebied is het Archeologisch informatiesysteem (Archis3) geraadpleegd. Hieruit blijkt dat rond het plangebied geen vondstmeldingen zijn geregistreerd. Daarbij moet worden opgemerkt dat de meldingen ter plaatse van de veenrestdijk van de Oosteinderweg vanwege de ten opzichte van het plangebied

¹³ Alterra 2014.

¹⁴ Prommenz documentnummer P22115121 augustus 2023.

¹⁵ Staring Centrum 1992.

¹⁶ Beleidsnota Archeologie kaart gemeente Aalsmeer 24 juni 2010.

¹⁷ Sinds 2014 wordt de AMK niet meer bijgehouden door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en moet deze derhalve als een statische kaart worden beschouwd.

¹⁸ <https://www.ikme.nl>

afwijkende landschappelijke situatie buiten beschouwing zijn gelaten. Wel zijn verschillende onderzoeksmeldingen gedaan (zie voor de ligging van de meldingen afb. 10). Bij de onderzoeksmeldingen gaat het in alle gevallen om een bureauonderzoek al dan niet in combinatie met een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. Tot dusver zijn in het onderzoeksgebied geen meldingen van gravend onderzoek. De resultaten van de uitgevoerde onderzoeken worden in onderstaande alinea's besproken.

Ten behoeve van het project 'Trajectbenadering N231b' is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹⁹ Het project betreft meerdere infrastructurele aanpassingen in het tracé van de provinciale weg. De locaties van deze aanpassingen, die gepaard gaan met bodemverstoring, bevinden zich alle ruim buiten het gedefinieerde onderzoeksgebied (straal van 200 m rond onderhavig plangebied). De resultaten van het bureauonderzoek worden daarom als niet relevant beschouwd. Dit geldt ook voor de archeologische begeleiding (conform protocol opgraven)²⁰ van de ontgravingen die op deze locaties is uitgevoerd.

In het kader van de aanleg van een skatevoorziening aan de Legmeerdijk is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de kans op de aanwezigheid van archeologische waarden.²¹ Dit werd gevolgd door een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek. Daarbij werd vastgesteld dat de natuurlijke ondergrond uit getijdeafzettingen bestaat. Het bovenliggende veenpakket was vrijwel volledig afgegraven of opgenomen in de bouwvoor. Sporen van een veenrestdijk of andere antropogene ophoging of lagen die duiden op bewoning in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd werden niet aangetroffen. Op basis van het veldonderzoek werd de archeologische verwachting naar laag bijgesteld en werd geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Eén onderzoeksmelding²² beslaat het gehele grondgebied van de gemeente Amstelveen en heeft betrekking op het opstellen van een startnotitie archeologiebeleid met vindplaatsen- en verwachtingenkaart. Dit wordt voor het plangebied niet relevant beschouwd.

¹⁹ zaakidentificatie 4038030100, Fens & Tolsma 2017.

²⁰ zaakidentificatie 4645264100, Mol & Rebergen 2019.

²¹ zaakidentificatie 5310135100, Weerheijm & Van Puijenbroek 2023.

²² zaakidentificatie 2176181100 (Archis2 onderzoeksmeldingsnummer 25439).

2.3.4 Beschrijving van de historische situatie, mogelijke verstoringen en bouwhistorische waarden

Bewoningsgeschiedenis

Archeologische vondsten in vergelijkbare gebieden hebben aangetoond dat in 8000 tot 4000 jaar geleden gevormde kwelderlandschap, waarvan de getij-inversieruggen in de droogmakerijen een overblijfsel zijn, plaatselijk en ten tijde van het (Laat-)Neolithicum mensen gewoond hebben. Op het grondgebied van de gemeente Aalsmeer zijn echter tot op heden geen sporen of vondsten aangetroffen die met zekerheid opgevat kunnen worden als een bewijs dat ook dit gebied door mensen bewoond werd. Mogelijk was het grondgebied vanwege het ontbreken van hoge en droge delen niet geschikt voor bewoning.²³

Rond 4000 voor Chr. verslechterden vermoedelijk de omstandigheden voor bewoning. Als gevolg van vernatting van het gebied trad op grote schaal veengroei op. Menselijke bewoning in het veengebied lijkt onmogelijk. Alleen op de oeverwallen van veenrivieren die het gebied doorsneden zou mogelijk sprake geweest kunnen zijn van bewoning. Concrete aanwijzingen voor de aanwezigheid van dergelijke afzettingen in of nabij het plangebied ontbreken vooralsnog.

In de Vroege Middeleeuwen werd het veengebied, waarbinnen later de gemeente Aalsmeer is ontstaan, niet of nauwelijks door mensen bewoond. De bodem was hier te drassig voor intensieve landbouw en nederzettingen met akkers waren geconcentreerd op de hogere en drogere geest- en zandgronden van Kennemerland en Het Gooi. Het veengebied zal hoogstens in gebruik zijn geweest voor extensief landgebruik, zoals jacht, visserij en het verzamelen van hout en riet. In de 11^e eeuw kwam verandering in deze situatie. Bevolkingsgroei en de daarmee samenhangende behoefte aan meer landbouwareaal, luidde de grootschalige ontginning van de Hollandse en Utrechtse veengebieden in. Aangenomen wordt dat vanuit de 'overbevolkte' geest- en zandgronden van Kennemerland en Utrecht kolonisten de veengebieden zijn binnengetrokken.

Om de veengronden agrarisch bruikbaar te maken moesten ze eerst worden ontwaterd. Daartoe werden vanaf natuurlijke of vooraf gegraven waterlopen haaks op de helling van de veenkussens parallel aan elkaar gelegen, afwateringssloten gegraven, in de richting van de waterscheiding. Hierdoor ontstonden op de afwateringsrichting georiënteerde strokenverkavelingen. Rondom de ontginningen werden voor-, zij- en achterkades opgeworpen. Zo werden zij beschermd tegen overstromingen vanuit de veenrivieren en wateroverlast vanuit het nog niet ontgonnen veen. De bewoning werd gesitueerd in naast elkaar gelegen boerderijen op de afzonderlijke percelen. Hierdoor ontstonden lineaire nederzettingen die haaks op de verkavelingsrichting waren georiënteerd.

Aalsmeer ontstond vermoedelijk omstreeks 1000 na Chr. Pas in 1133 duikt de naam 'Alsmar' voor het eerst op in een actie waarin is vastgelegd dat Aalsmeer in bezit komt van de Abdij van Rijsburg.²⁴ De nederzetting bevond zich in die tijd evenwel ter plaatse van de huidige Haarlemmermeer.²⁵ De verplaatsing naar de huidige locatie voltrok zich in twee of drie fasen, waarbij steeds een nieuwe nederzetting werd gebouwd. Of de oudste nederzetting een lineaire structuur had of bestond uit verspreide erven is vanwege het ontbreken van betrouwbaar kaartmateriaal uit die periode niet bekend.

De verplaatsingen waren noodzakelijk door toenemende wateroverlast.²⁶ Dit had soms natuurlijke oorzaken, zoals inbraken van de zee en het ontstaan van meren, maar vaak ook menselijke oorzaken. De intensieve ontginningen leidden tot oxidatie en inklinking van het veen, waardoor het gebied steeds lager kwam te liggen. Hierdoor ontstonden grote meren. De eerste meren ontstonden op de laagste plaatsen waar oude veenrivieren liepen. Door oevererosie namen de meren sterk in omvang toe en groeiden aaneen tot grote plassen. Dit proces werd versterkt door natte verveningen. Tot circa 1525 stopte men met de turfwinning als het grondwater was bereikt.

²³ Cultureel Erfgoed Noord-Holland 2010.

²⁴ Visser 2011.

²⁵ Cultureel Erfgoed Noord-Holland 2010.

²⁶ *ibid.*

Met de introductie van de baggerbeugel kon men slagturven, waarbij het veen tot 3 à 4 m onder het grondwaterniveau werd gewonnen. In uitgeveende gebieden ontstonden grote meren, zoals de Oosteinderpoel, Schinkelpoel, Stommeer, Hornmeer, Legmeer en de Westeinderplassen.

Rond 1800 was de vervening grotendeels afgelopen. Door landverlies waren tussen de meren uiteindelijk slechts smalle landstroken over gebleven, waarop bewoning mogelijk was. Omdat de meren een bedreiging vormden voor bewoners werden vanaf de 17^e eeuw de door veenwinning ontstane plassen drooggemaakt, aanvankelijk met behulp van windmolens, later met stoomgemalen. De Oosteinderpoelpolder, waarin zich het plangebied uitstrekt, ontstond in 1868 na drooglegging van de aanwezige veenplas. Na drooglegging werd de droogmakerij opgedeeld in rechthoekige percelen en ontsloten door een drietal aantal wegen (Aalsmeerderweg, Hornweg en Oosteinderweg). Langs deze wegen werd een aantal erven gesticht, waaronder 'Buiten Verwachting' direct ten zuiden van het plangebied.

Oude kaarten

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Jaartal	Historische situatie
Kadastrale minuut ²⁷	1811-1832	percelen 13 en 14 (gedeeltelijk): polderwater
Topografisch Militaire Kaart (TMK) ²⁸	1839-1859	water (toponiem: De Poel)
Bonnekaart ²⁹	1879	opstreckende verkaveling, percelen in gebruik als bouwland
Bonnekaart	1894	opstreckende verkaveling, percelen in gebruik als bouwland en weiland/grasland
Bonnekaart	1905	idem
Bonnekaart	1910	idem
Bonnekaart	1920	idem
Bonnekaart	1923	idem
Bonnekaart	1929	idem
Topografische kaart ³⁰	1952	rechthoekige percelen bouwland en glastuinbouw
Topografische kaart	1961	idem
Topografische kaart	1969	rechthoekige percelen weiland/grasland en glastuinbouw
Topografische kaart	1981	idem
Topografische kaart	1988	idem
Topografische kaart	1993	bedrijfspan, rechthoekige percelen glastuinbouw en weiland/grasland
Topografische kaart	1999	bedrijfspannen, rechthoekige percelen glastuinbouw en weiland/grasland
Topografische kaart	2001	idem
Topografische kaart	2007	idem
Topografische kaart	2009	idem
Topografische kaart	2011	idem
Topografische kaart	2013-2022	idem

Uit de oudst geraadpleegde kaart, het minuutplan van de gemeente Aalsmeer (1811-1832)³¹, blijkt dat het plangebied deel uitmaakt van een uitgeveend gebied (afb. 11). In de bij het minuutplan behorende Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel (OAT) is het soort der eigendommen van de percelen ter plaatse van het plangebied geregistreerd als 'polderwater'. Op de Topografisch Militaire Kaart (TMK) uit de periode 1839-1859³² is de situatie ongewijzigd.

Op de Bonnekaart van 1879³³ is het uitgeveende gebied drooggemalen en opgedeeld in landgerecte percelen die als bouwland in gebruik zijn. Op de Bonnekaarten uit 1894, 1905, 1910, 1920, 1923 & 1929³⁴ is het plangebied als bouwland en weiland/grasland in gebruik (afb. 12). Op de topografische kaart van 1952³⁵ wordt in deel van het plangebied ingenomen door een kas. Op de topografische kaarten van 1993 en 1999 verschijnen bedrijfspannen, waarmee de huidige situatie ontstaat.

²⁷ Kadaster 1811-1832.

²⁸ Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992.

²⁹ Bureau Militaire Verkenningen 1879, 1894, 1905, 1910, 1920, 1923 & 1929.

³⁰ <https://www.topotijdreis.nl>

³¹ Kadaster 1811-1832.

³² Wolters-Noordhoff Atlasproducties 1992.

³³ Bureau Militaire Verkenningen 1879.

³⁴ Bureau Militaire Verkenningen 1894, 1905, 1910, 1920, 1923 & 1929.

³⁵ <https://www.topotijdreis.nl>

2.4 Gespecificeerde verwachting en conclusie

De eerste, voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvraag *“Zijn in het plangebied archeologische waarden aanwezig, en zo ja, wat is de specifieke archeologische verwachting?”* kan als volgt worden beantwoord:

De natuurlijke ondergrond van het plangebied bestaat uit wad- of kwelderafzettingen (Laagpakket van Wormer van de Formatie van Naaldwijk). Indien sprake is van kreekgeul- en kreekoeverafzettingen dient rekening te worden gehouden met archeologische sporen en vondsten uit het Neolithicum. Omdat tot op heden in het onderzoeksgebied geen vondsten en/of sporen uit deze periode bekend zijn, is het de vraag in hoeverre het toenmalige getijdenlandschap geschikt was voor bewoning of andere vormen van gebruik. Een booronderzoek gericht op de geomorfologische opbouw van het getijdenlandschap, dat op circa 600 tot 1400 m ten zuidwesten van het plangebied is uitgevoerd, heeft ook geen aanwijzingen opgeleverd voor archeologisch interessante locaties.³⁶

In de periode Bronstijd tot en met de Vroege Middeleeuwen bevond zich ter plaatse van het onderzoeksgebied een uitgestrekt veenmoeras. Vanaf de Late Middeleeuwen werd het gebied op grote schaal ontgonnen en in gebruik genomen voor de landbouw. De intensieve ontginningen leidden tot oxidatie en inklinking van het veen, waardoor het gebied steeds lager kwam te liggen. Dit proces werd versterkt door verveningen, met name vanaf de eerste helft van de 16e eeuw door het slagturven, waarbij het veen 3 à 4 m onder het grondwaterniveau werd gewonnen. In uitgeveende gebieden ontstonden grote meren, zoals de Oosteinderpoel, die in 1868 weer werd drooggemalen en als voor de landbouw in gebruik werd genomen.

Omdat het oorspronkelijk aanwezige veen geheel of vrijwel geheel is afgegraven, zijn geen resten uit de periode Bronstijd tot en met Late Middeleeuwen (meer) aanwezig. Eventuele resten uit de Nieuwe tijd zullen uit de periode vanaf de drooglegging van de Oosteinderpoel dateren (na 1868) en uit ontginningssporen zoals greppels en sloten bestaan. Op basis van oude kaarten zijn geen resten van historische bebouwing te verwachten.

Door agrarische grondbewerking, de bouw van kassen en bedrijfspanden en de aanleg van ondergrondse infrastructuur zal naar verwachting het bovenste deel van de aanwezige wadafzettingen van het Laagpakket van Wormer zijn verstoord of opgenomen in de bouwvoor. Uit profielen van in het plangebied uitgevoerde milieukundige boringen blijkt dat een afdekkend veenpakket niet meer aanwezig is. De kans op intacte resten uit de periode Mesolithicum tot en met Neolithicum wordt daarom als laag ingeschat.

De beantwoording van de tweede onderzoeksvraag *“Is het plangebied voldoende onderzocht en zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek kan worden geadviseerd?”* is als volgt:

Op basis van het bureauonderzoek wordt aan het plangebied een lage kans op de aanwezigheid van archeologische resten toebedeeld. Archeologisch vervolgonderzoek wordt daarom niet zinvol geacht (zie hoofdstuk 3).

³⁶ zaakidentificatie 5124962100, Leuvering 2021.

3 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is altijd mogelijk dat tijdens grondwerkzaamheden onverwacht archeologische vondsten aan het licht komen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van de grondwerkzaamheden te wijzen op de plicht deze zogenoemde toevalsvondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet. De melding dient behalve bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) tevens plaats te vinden bij de gemeente Aalsmeer.

Wij wijzen erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Alterra**, 2008: *Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand*.
- Alterra**, 2014: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; Landsdekkend digitaal bestand*.
- Bureau Militaire Verkenningen**, 1879, 1894, 1905, 1910, 1920, 1923 & 1929: *Amstelveen, blad 366, 1:25.000*.
- Cultureel Erfgoed Noord-Holland**, 2010: *Beleidsnota Archeologie gemeente Aalsmeer*. Haarlem.
- Fens, R.L., & J. Tolsma**, 2017: *Bureauonderzoek werkzaamheden trajectbenadering N231b, gemeenten Aalsmeer en Amstelveen*. Antea Group Archeologie-rapport 2017/32. Heerenveen.
- Kadaster**, 1832: *Kadastrale kaart 1811-1832: minuutplan Aalsmeer, Noord Holland, sectie B, blad 01 genaamd Oosteind (MIN07001B01)*.
- Leuving, J.H.F.**, 2021: *Plangebied Oostendriedriehoek (OED) te Aalsmeer, gemeente Aalsmeer; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkenkend booronderzoek)*. RAAP-rapport 5510. Weesp.
- Mol, E., & J. Rebergen**, 2019: *Trajectbenadering N231b Legmeerdijk PMI 3 - Amstelveen Gemeente Amstelveen (NH) Een Archeologische Begeleiding, conform protocol Opgraven*. Transect-rapport 2055. Nieuwegein.
- Prommenz**, 2023a: *Verkenkend bodemonderzoek Aalsmeerderweg 497 te Aalsmeer*. Document P221151. Schagen.
- Prommenz**, 2023b: *Verkenkend waterbodemonderzoek Aalsmeerderweg 497 te Aalsmeer*. Document P221151. Schagen.
- Staring Centrum**, 1992: *Bodemkaart van Nederland 1:50.000 Blad 24 Oost Zandvoort (gedeeltelijk) en 25 West Amsterdam*. Wageningen.
- SIKB**, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA)*. Gouda.
- Stouthamer, E., K.M. Cohen & W.Z. Hoek**, 2015: *De vorming van het land. Geologie en geomorfologie*. Utrecht.
- TNO**, 2013: *Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond, versie 2013*.
- Visser, J.S.**, 2011: *Gebroken land, geheelde gronden. Globale Cultuurhistorische analyse (CHA) Gemeente Aalsmeer. Landschapsgeschiedenis en aanzet voor deelgebieden en beschermde dorpsgezichten*. Rapport Bureau LandZij. Leiden.
- Vos, P., J. Bazelmans, H. Weerts & .M. van der Meulen**, 2018: *Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu*. Amsterdam.
- Stouthamer, E., K.M. Cohen & W.Z. Hoek**, 2015: *De vorming van het land. Geologie en geomorfologie*. Utrecht.
- TNO**, 2013: *Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond, versie 2013*.
- Visser, J.S.**, 2011: *Gebroken land, geheelde gronden. Globale Cultuurhistorische analyse (CHA) Gemeente Aalsmeer. Landschapsgeschiedenis en aanzet voor deelgebieden en beschermde dorpsgezichten*. Rapport Bureau LandZij. Leiden.
- Vos, P., J. Bazelmans, H. Weerts & .M. van der Meulen**, 2018: *Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu*. Amsterdam.
- Weerheijm, W.J., & F.P.J. van Puijenbroek**, 2023: *Archeologisch vooronderzoek in het kader van de aanleg van een skatevoorziening aan de Legmeerdijk te Amstelveen, gemeente Amstelveen. Ruimtelijk advies op basis van bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkenkende fase)*. Vestigia Rapportnummer V2378. Amersfoort.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties**, 1992: *Grote Historische Provincie Atlas 1:25.000 Noord-Holland 1849-1958*. Groningen.

Geraadpleegde websites

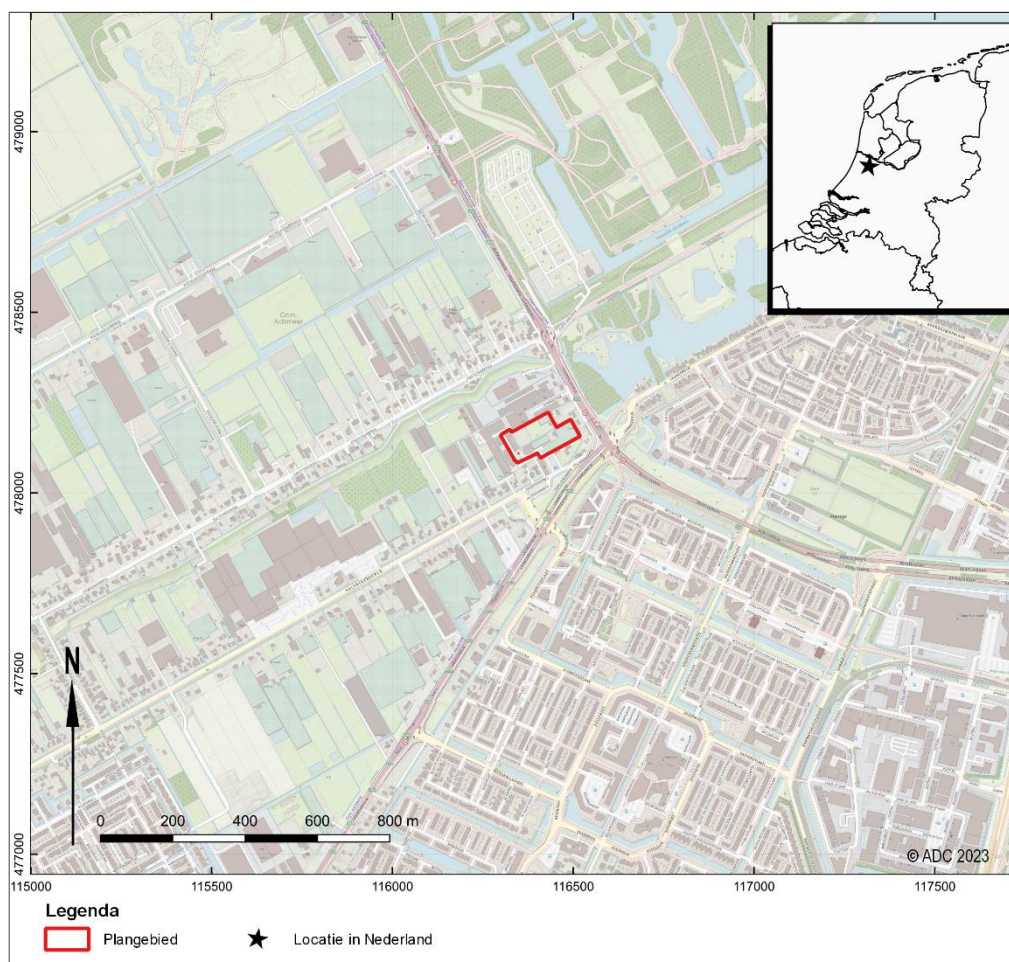
<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
<https://archaeology.datastations.nl/>
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/>
<https://bagviewer.kadaster.nl>
<https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl>
<https://www.bodemloket.nl/>
<https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen>
<https://www.ikme.nl>
<https://www.kadaster.nl/>
<https://www.ruimtelijkeplannen.nl>
<https://www.topotijdreis.nl>
<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl/>

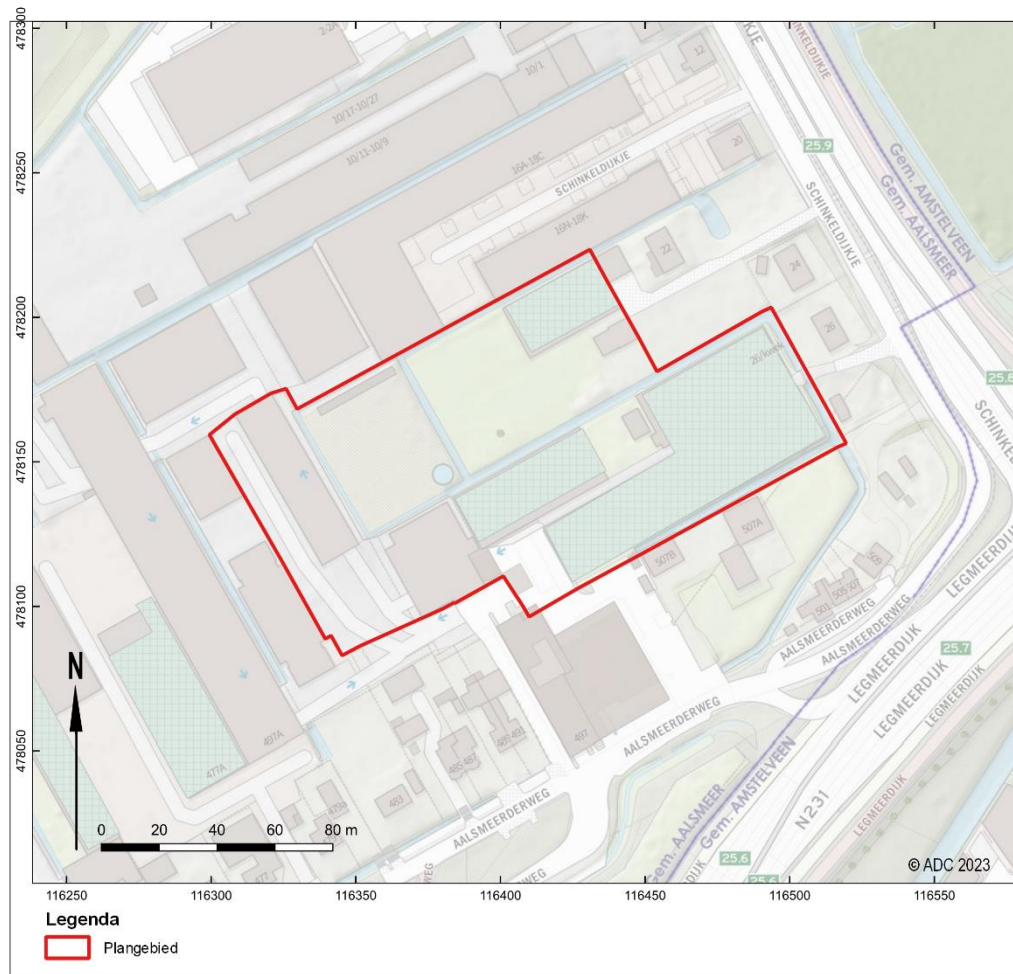
Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1 Locatie van het plangebied
- Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
- Afb. 3 Plangebied geprojecteerd op een recente luchtfoto
- Afb. 4 Bestaande en nieuwe situatie in het plangebied
- Afb. 5 Plangebied op een uitsnede van de Geomorfologische Kaart van Nederland (naar Alterra 2008)
- Afb. 6 Plangebied op een uitsnede van de Bodemkaart van Nederland (naar Alterra 2014)
- Afb. 7 Plangebied op een hoogtebeeld van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4)
- Afb. 8 Plangebied op een serie paleogeografische kaarten (naar Vos et al. 2018)
- Afb. 9 Plangebied op een uitsnede van de archeologische beleidskaart van de gemeente Aalsmeer
- Afb. 10 Plangebied op een kaart met vondst- en onderzoeksmeldingen (Archis3)
- Afb. 11 Plangebied op een uitsnede van het minuutplan van de gemeente Aalsmeer (1811-1832)
- Afb. 12 Plangebied op uitsneden van Bonnekaarten en topografische kaarten uit de 19^e en 20^e/21^e eeuw

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Afb. 1 Locatie van het plangebied

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

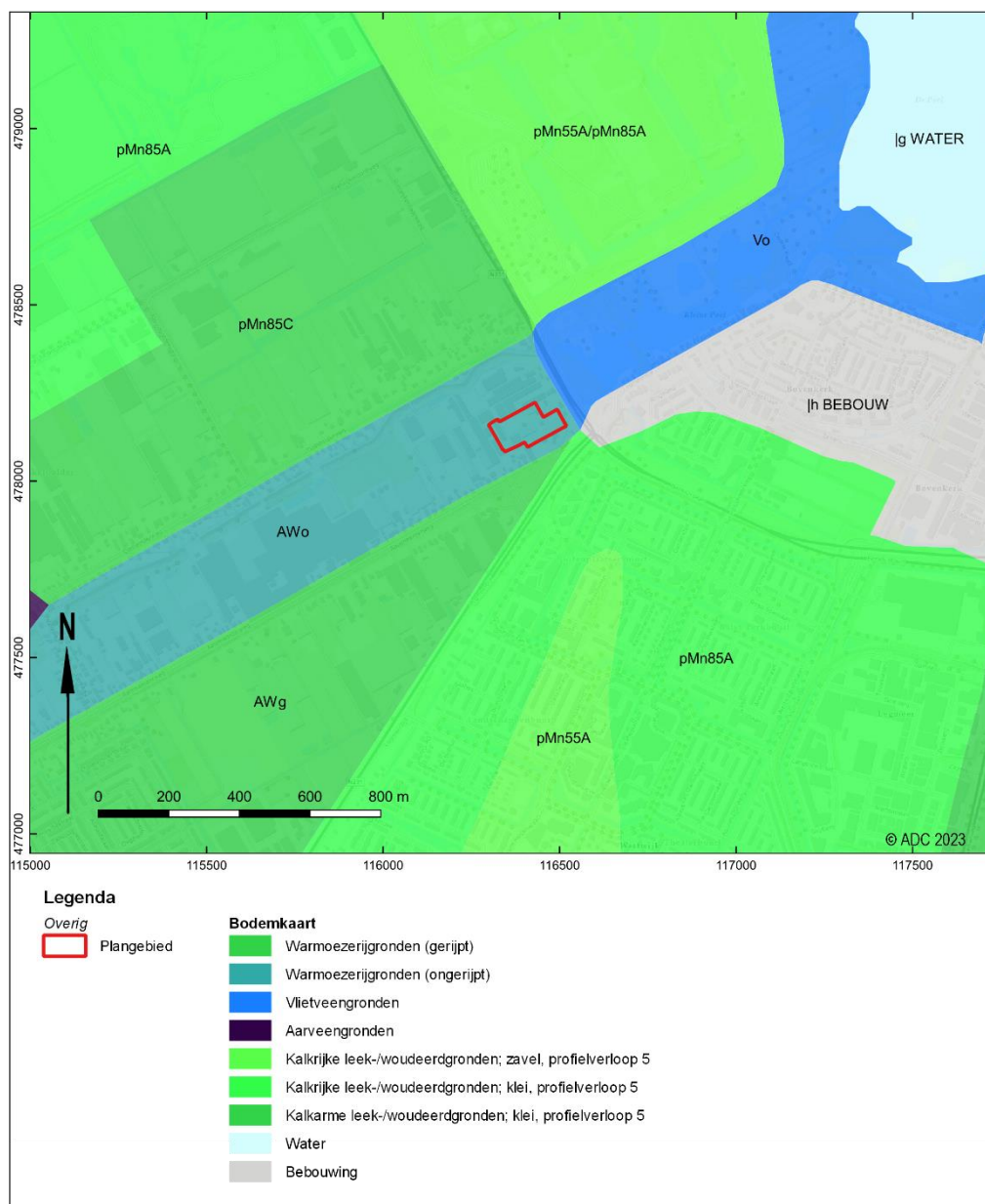
Afb. 3 Plangebied geprojecteerd op een recente luchtfoto

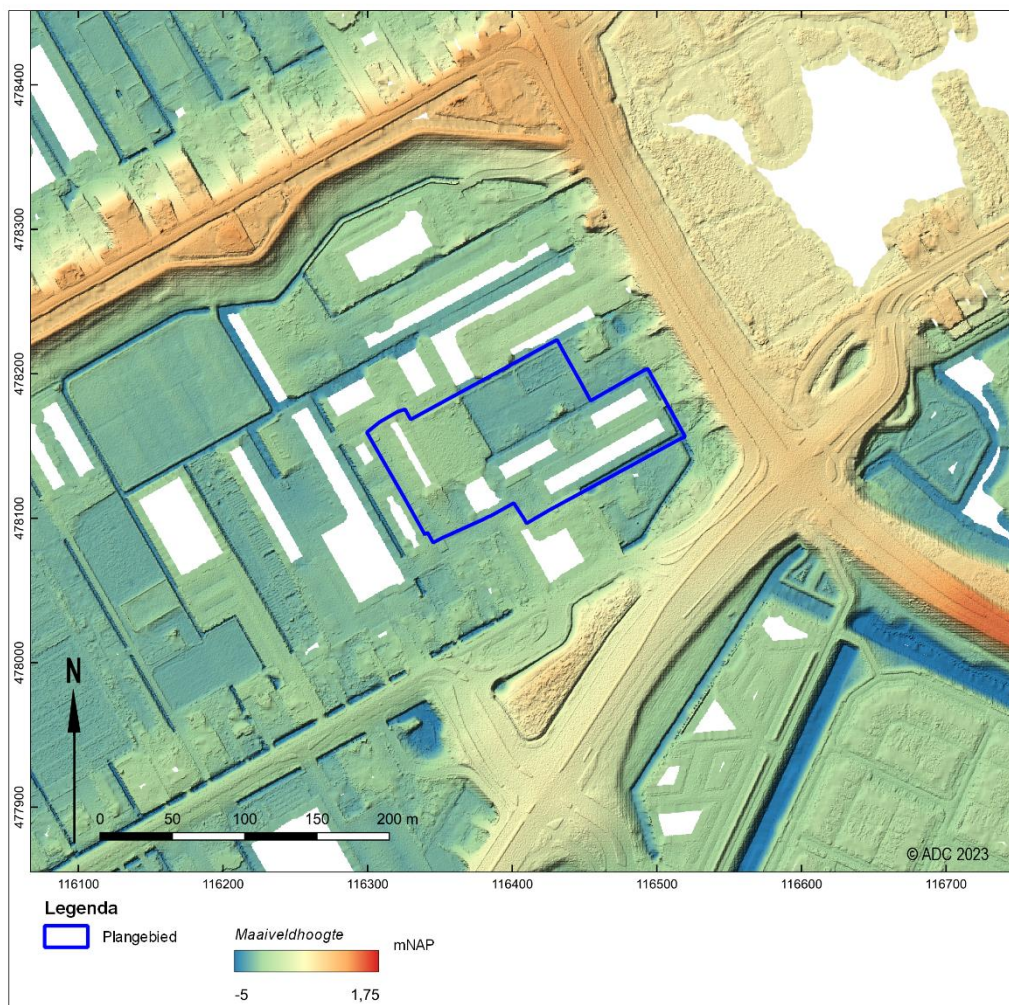
Afb. 4 Bestaande en nieuwe situatie in het plangebied

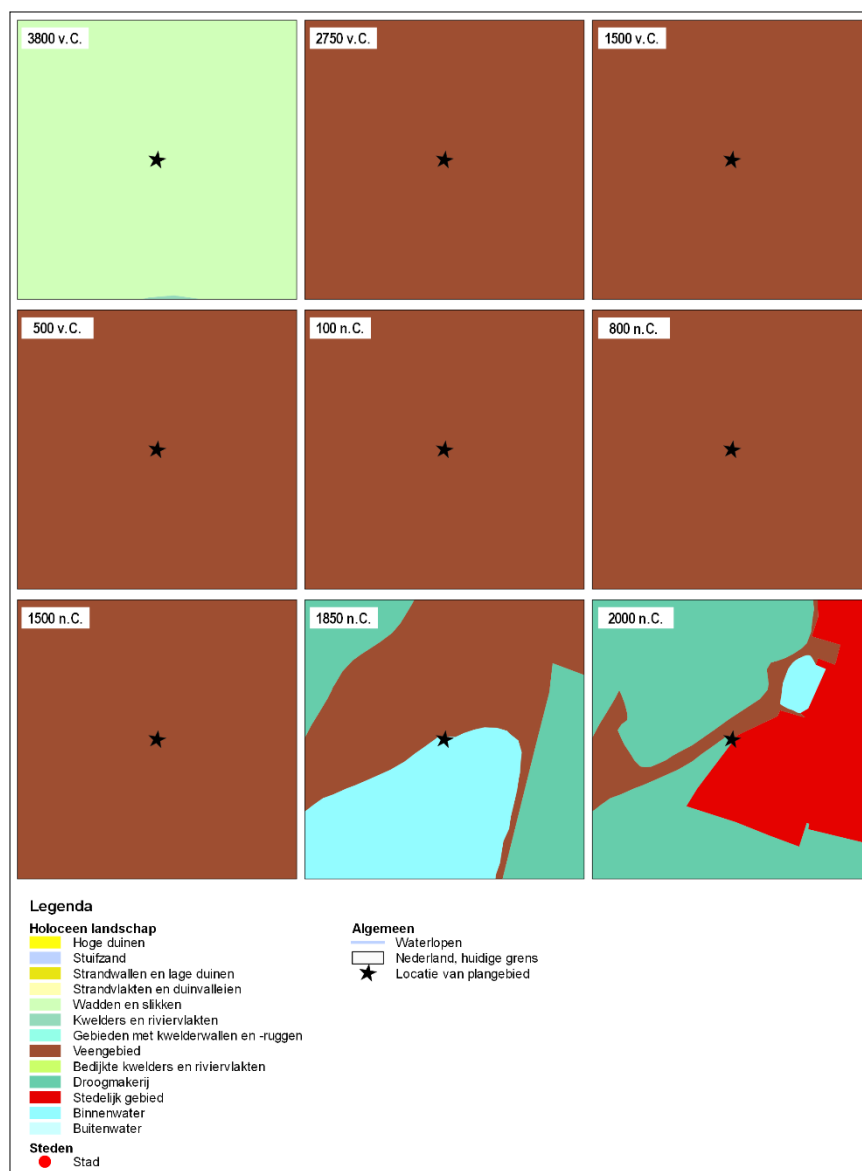
Afb. 5 Plangebied op een uitsnede van de Geomorfologische Kaart van Nederland (naar Alterra 2008)

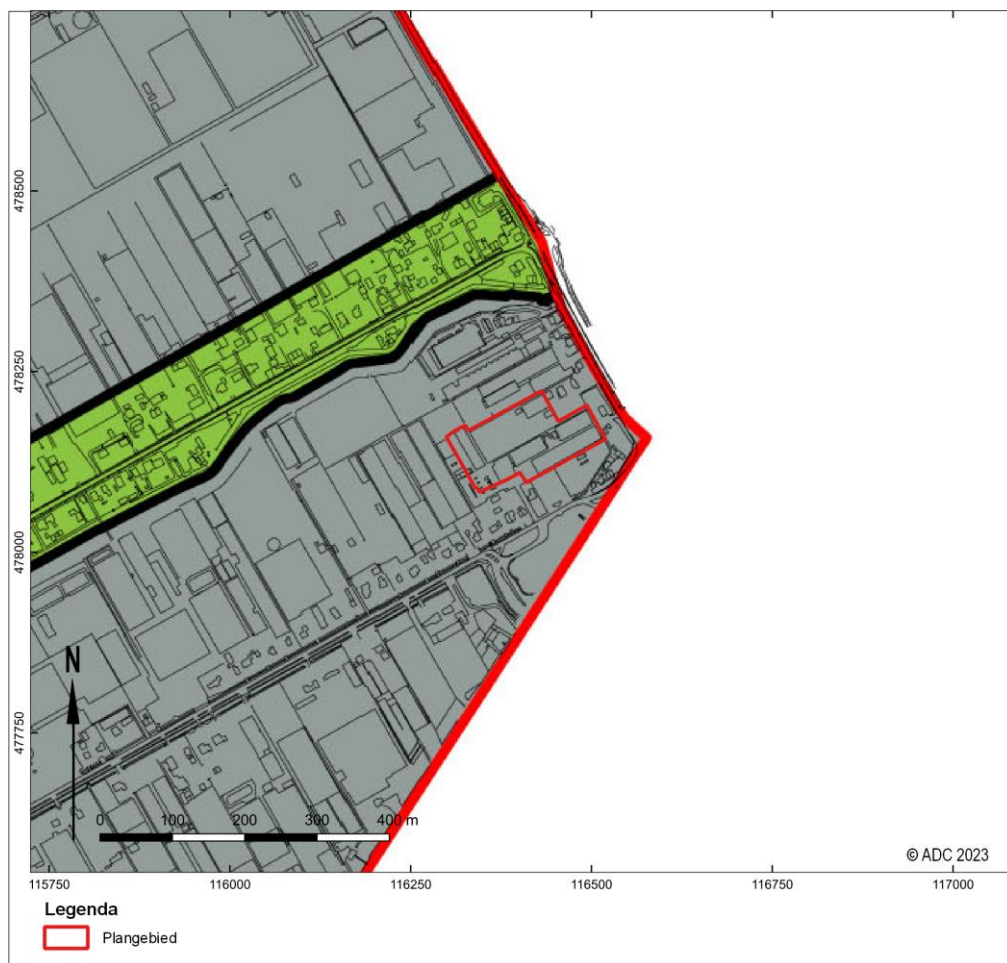
Afb. 6 Plangebied op een uitsnede van de Bodemkaart van Nederland (naar Alterra 2014)

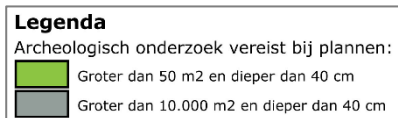
Afb. 7 Plangebied op een hoogtebeeld van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN4)

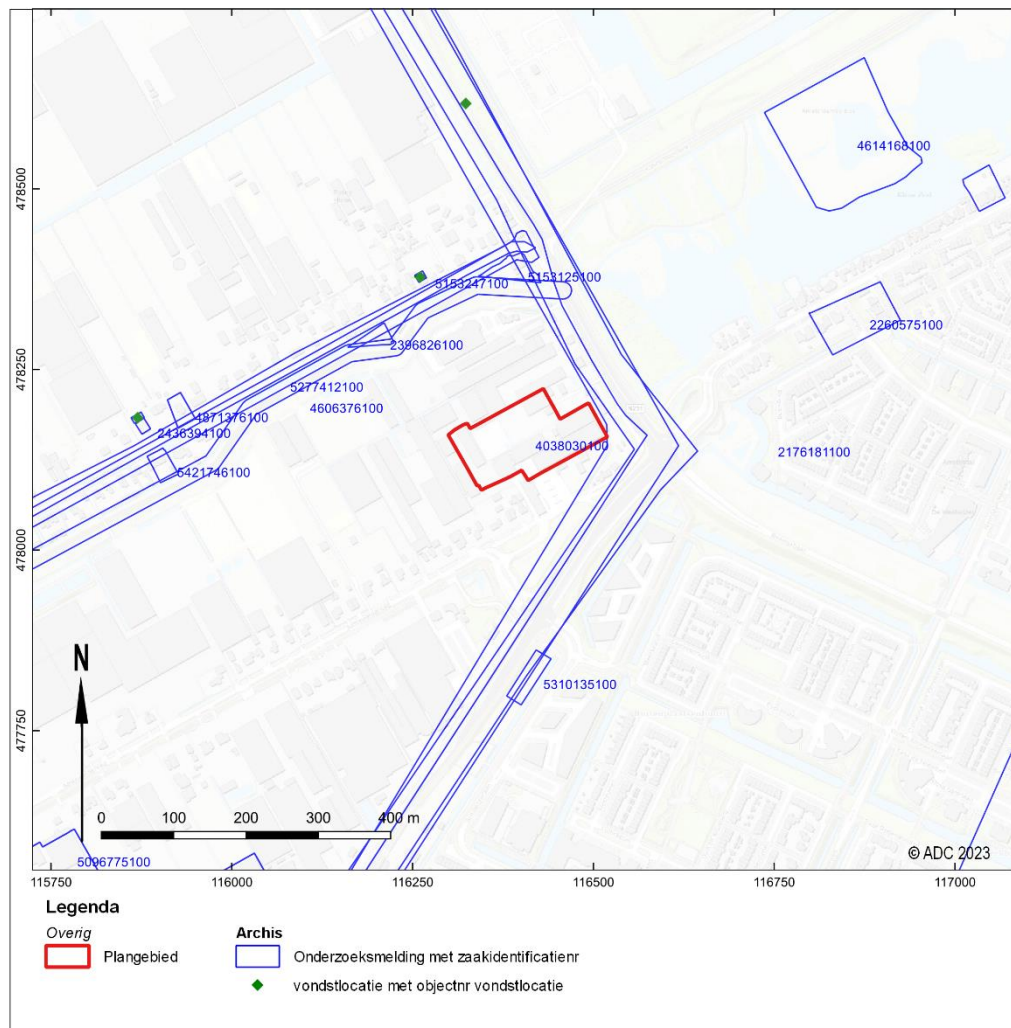

Afb. 8 Plangebied op een serie paleogeografische kaarten (naar Vos et al. 2018)

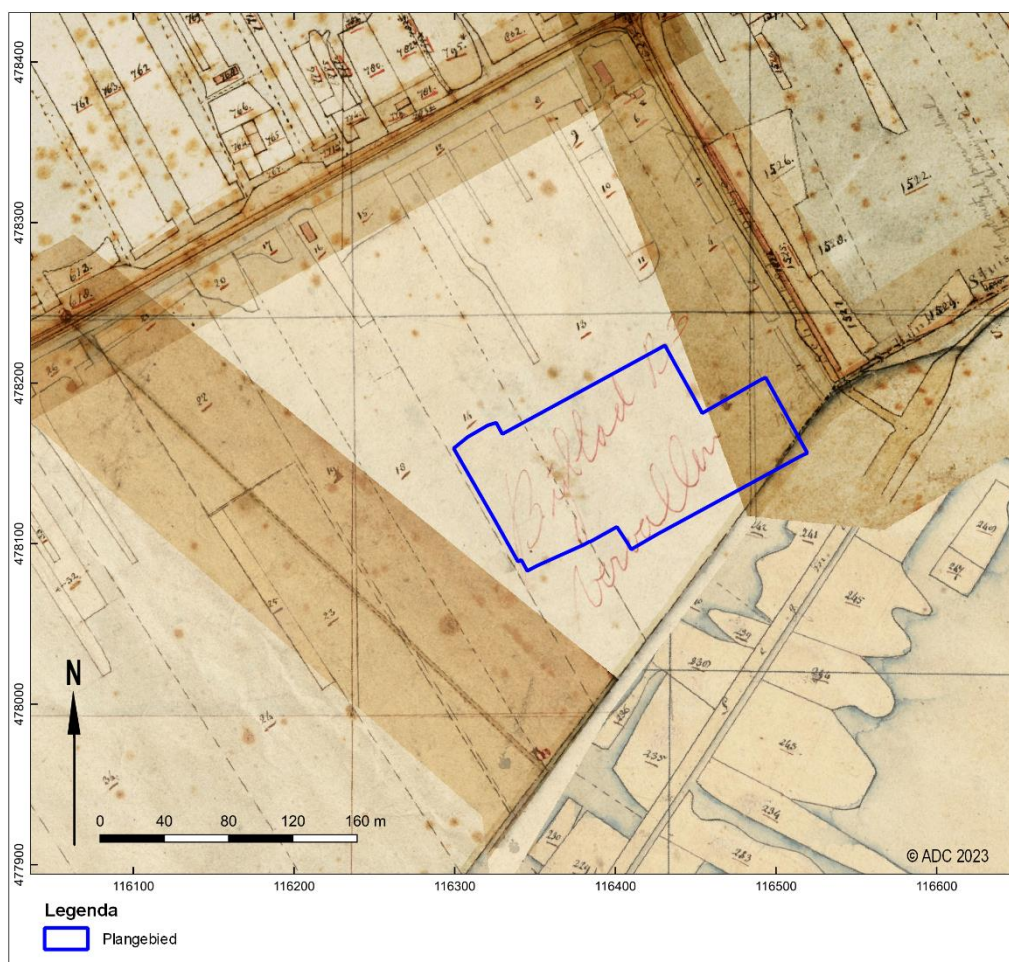

Afb. 9 Plangebied op een uitsnede van de archeologische beleidskaart van de gemeente Aalsmeer

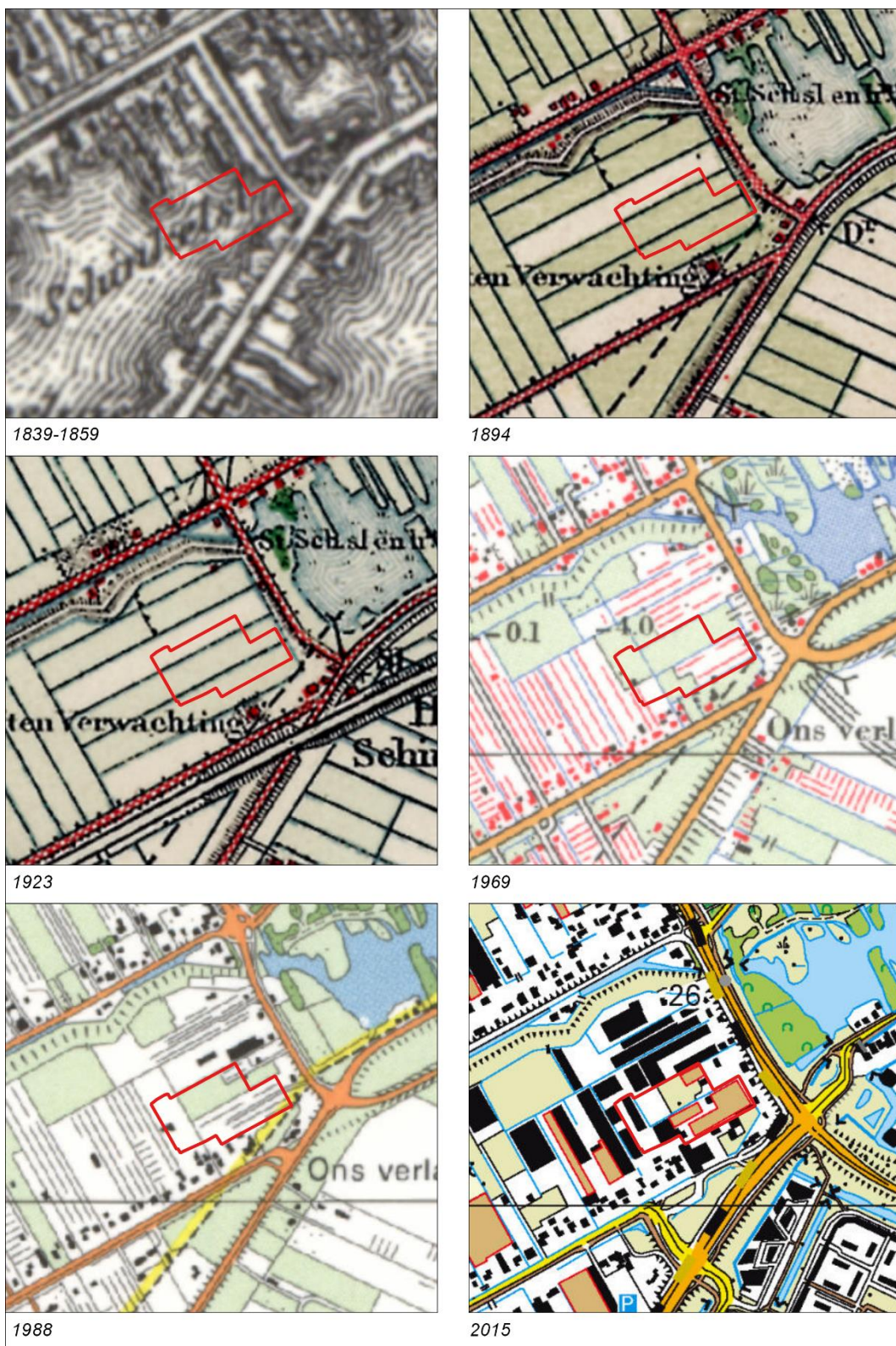

Afb. 10 Plangebied op een kaart met vondst- en onderzoeksmeldingen (Archis3)

Afb. 11 Plangebied op een uitsnede van het minuutplan van de gemeente Aalsmeer (1811-1832)

Afb. 12 Plangebied op uitsneden van Bonnekaarten en topografische kaarten uit de 19^e en 20^e/21^e eeuw